

จดหมายเปิดผนึกถึงนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา และประชาชน

ดังเป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่ารัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของประชาชาติ สถาบันประมุขของประเทศ รัฐสภา รัฐบาล ศาล และองค์กรอื่นของรัฐทุกองค์กรล้วนอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ สถาบันการเมืองการปกครองทุกสถาบันย่อมมีอำนาจหน้าที่เฉพาะเท่านั้น
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

บทบาทโดยธรรมชาติของรัฐธรรมนูญคือการสร้างความชอบธรรมและสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้กับระบอบการปกครองของประเทศ กล่าวสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น
ความชอบธรรมและเสถียรภาพทางการเมืองย่อมมาจากการให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่แก่ประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม(rule of law) การแยกใช้อำนาจอย่างอิสระ(separation of powers) และการตรวจสอบการใช้อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ อำนาจฝ่ายบริหาร ตลอดจนอำนาจฝ่ายตุลาการ(check and balances) โดยต้องคำนึงอยู่ตลอดเวลาว่าทุกสถาบันทุกองค์กรของรัฐนั้นมีใช่เป็นเจ้าของอำนาจการปกครองเสียเอง แต่เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่รับใช้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งสถาปนาขึ้นโดยมติมหาชน

การเมืองการปกครองของไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญฉบับประชามติ พ.ศ. 2550 มิได้มอบอำนาจสูงสุดให้แก่รัฐสภา รัฐบาล หรือศาล แต่อย่างใด หากแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ภายใต้กระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลดังกล่าวแล้ว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในปัจจุบัน ใช้หลักการความสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ (supremacy of constitution)

ระบบรัฐสภาของไทยมิได้ใช้หลักการความสูงสุดแห่งรัฐสภา (supremacy of parliament) เหมือนดังที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก่อนหน้านั้นที่เคยบัญญัติไว้ว่า “สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

จริงอยู่ รัฐสภาย่อมประกอบด้วยผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้ามาทำหน้าที่ในสภา แต่มิได้หมายความว่ารัฐสภาจะสามารถใช้อำนาจสูงสุดแทนประชาชนได้แต่ฝ่ายเดียว เพราะอำนาจอธิปไตยของประชาชน(sovereignty of people) ได้แบ่งให้แก่ฝ่ายต่างๆ ตามหลักการตรวจสอบถ่วงดุล ดังนั้นจึงไม่มีฝ่ายใดมีอำนาจสูงสุด

หากกล่าวตามหลักการของจอห์น ล็อก นักปรัชญาประชาธิปไตยชาวอังกฤษ อำนาจของรัฐสภาต้องมีข้อจำกัด 4 ประการ คือ

1. รัฐสภาจะต้องใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเท่านั้น จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวตามอำเภอใจไม่ได้
2. รัฐสภาต้องทำหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
3. รัฐสภาไม่อาจใช้อำนาจยึด “ทรัพย์สิน” ของประชาชนได้โดยพลการ
4. รัฐสภาไม่อาจโอนอำนาจของตนที่ได้รับมาจากประชาชนให้แก่ใครได้

เช่นเดียวกัน มองเตสกีเออ นักปรัชญาประชาธิปไตยชาวฝรั่งเศส เคยกล่าวไว้เกี่ยวกับอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติว่า “หากถูกควมรวมอยู่ในคนๆ เดียว หรืออยู่ในกลุ่มคนกลุ่มใด เสรีภาพของประชาชนก็มิได้ เพราะอาจเกิดสภาพของความหวาดกลัว หรือไม่เช่นนั้นผู้ปกครองหรือองค์กรดังกล่าวอาจออกกฎหมายพระราชอำนาจขึ้นมาใช้อย่างกดขี่ ดังนั้นอำนาจตุลาการจึงต้องแยกออกไปอย่างเด็ดขาดจากอำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหาร เพื่อให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครอง”

อย่างไรก็ตาม พัฒนาการทางการเมืองในยุคปัจจุบันตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ได้มอบสิทธิการตีความแห่งรัฐธรรมนูญแก่ศาลรัฐธรรมนูญดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 216 วรรค 5 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่า

“คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอื่นของรัฐ”

ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีคำกล่าวของเอ็ดมันด์ เบอร์ก นักการเมืองและนักปรัชญาเสรีนิยมชาวอังกฤษว่า

“รัฐสภาไม่ใช่เป็นแหล่งประชุมของตัวแทนจากกลุ่มผลประโยชน์คนละชั่วที่ซบเซวกัน โดยที่ตัวแทนเหล่านั้นจำต้องทำตัวเป็นเอนนต์

เขียนโดย รสนา โตสิตระกูล

วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน 2013 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอาทิตย์ที่ 24 พฤศจิกายน 2013 เวลา 19:31 น.

และเป็นผู้สนับสนุนประโยชน์ของกลุ่มตน เพื่อต่อต้านเอเยนต์ และผู้สนับสนุนประโยชน์ของกลุ่มอื่น

แต่รัฐสภาเป็นสภาแห่งการพิจารณาตัดสินใจของชนชาติหนึ่งที่มีผลประโยชน์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือผลประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด อันเป็นความดีส่วนรวมที่เกิดจากเหตุผลร่วมของประชาชนทั้งปวง”

แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรอื่นใด จะไม่มีสิทธิตีความแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่มีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ตรงกันข้าม การร่วมกันตีความรัฐธรรมนูญ และการร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ เพียงแต่การตีความ การวิพากษ์วิจารณ์ หรือการวินิจฉัยของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรอื่นใดที่ไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่มีผลลบล้างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในขณะนี้ เว้นเสียแต่ว่าบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรเหล่านั้นได้นำความเห็นแย้ง หรือแตกต่างของตนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ ปปช. ในกรณีดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ ทั้งรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอื่นของรัฐ "ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ" โดยอาจสงวนความเห็นต่างของตนไว้เพื่อต่อสู้คดี หรือเพื่อดำเนินการตรวจสอบถอดถอนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

หากรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรอื่นของรัฐ ไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประชาชน รวมถึงองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยึดถือคำวินิจฉัยเด็ดขาดของศาลรัฐธรรมนูญ อาจจะไม่ให้ความไว้วางใจ และหมดความเชื่อถือในรัฐาธิปัตย์ จนถึงขั้นขัดขืนคำสั่งของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารซึ่งจะก่อให้เกิดความแตกแยกระส่ำระสาย และความขัดแย้งอย่างรุนแรงก็อาจเกิดลุกลามบานปลาย กลายเป็นสภาพการเมืองที่ล้มเหลวได้

ดังนั้น ดิฉันจึงใคร่ขอเรียกร้องให้หัวหน้ารัฐบาล ประธานฝ่ายนิติบัญญัติ และองค์กรการเมืองทั้งหลาย ยอมรับและปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และแสดงความรับผิดชอบตามรูปแบบวิธีในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

- 1) ประธานและรองประธานรัฐสภา ลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการเมือง
- 2) หัวหน้าฝ่ายบริหารคือนายกรัฐมนตรี ขอพระราชทานร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญกลับคืนมา
- 3) นายกรัฐมนตรีลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการเมืองเหมือนดังอารยประเทศที่ปฏิบัติเป็นปกติ หรือยุบสภา เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามวิธีในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้เพื่อเห็นแก่เสถียรภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความสงบสุขของประชาชนอันเป็นที่รักยิ่งของพวกเรา

รสนา โตสิตระกูล

สมาชิกวุฒิสภากรุงเทพฯ

24 พฤศจิกายน 2556